

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT574010051004670211 Luminor Bank AS, banko kodas 40100.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto
ministerijai

2020- - Nr.
I 2020-03-03 Nr. SR-1074

DĖL TEISĖS AKTO POJEKTO DERINIMO

Teisingumo ministerija, pagal kompetenciją įvertinusi derinimui pateiktą [Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Ugdymosi šeimoje įgyvendinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ projektą](#) (toliau – Nutarimo projektas), teikia šias pastabas:

1. Atskiros Nutarimo projekto nuostatos, susijusios su Švietimo įstatymo 31¹ str. taikymu, neturėtų įsigalioti anksčiau nei įstatyminės nuostatos. Pastebėtina, kad Seimas, priimdamas Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 papildymo 31¹ straipsniu įstatymą, jo 2 str. 2 d. suteikė įgaliojimus iki įstatymo įsigaliojimo tik priimti reikiamus įgyvendinamuosius teisės aktus, bet ne atlikti kitus veiksmus, susijusius su prašymų priėmimu ir nagrinėjimu. Be to, ir teisės technikos požiūriu du atskiri naujo aprašo punktai negalėtų įsigalioti anksčiau nei visas aprašas – jei atitinkamam reguliavimui būtų teisinis pagrindas, tai būtų formuluotina savarankiškais priimamo nutarimo punktais.

2. Ugdymosi šeimoje įgyvendinimo tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) 1 ir 2 p. turėtų būti įvertinama, kad vaiko nuo 14 m. atveju reikalingas tik tėvų sutikimas, o ne pageidavimas (prašymas). Be to, įvertinant tai, kad vaikas nuo 14 m. laikomas savarankišku mokymo sutarties subjektu, siūlome įvertinti, ar Apraše neturėtų būti nustatomos ir mokinio teisės ir pareigos. Mokinių iki 14 m. amžiaus teisių ir pareigų nustatymas Apraše taip pat įvertintinas.

3. Lieka neaiški ir neapibrėžta Aprašo 3 p. paskirtis. Pastebėtina, kad vertinama norma turėtų būti Švietimo įstatymo 28 str. 8 d. numatytų Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių reguliavimo dalyku.

4. Aprašo 6 p. nukreipiant į kituose teisės aktuose apibrėžtas sąvokas, turėtų būti laikomasi teisės aktų hierarchijos ir aukštesnio lygmens teisės akte (Nutarimo projekte) vartojamos sąvokos neturėtų būti apibrėžiamos žemesnio lygmens teisės akte (švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymuose).

5. Iš aprašo nuostatų lieka neaišku, kas ugdymosi šeimoje atveju būtų laikomas švietimo teikėju, bei kas atliktų mokytojo funkcijas. Aiškiai neapibrėžtas ir mokyklos vaidmuo šiame procese – ar mokykla atliktų tik pagalbos mokiniui ir mokytojui funkcijas (jei mokytoju turėtų būti laikomas ir jo funkcijas atliktų mokinio tėvas (-ai)). Pastebėtina, kad aiškiai nereglementavus šio momento, liktų neaiškus ir atsakomybės už ugdymo rezultatus bei

Tikime laisve

1990 KOVO 11

proporcingo teisių ir pareigų paskirstymo klausimas. Priklausomai nuo pasirinkto modelio turėtų priklausyti ir pasirengimo ugdymuisi šeimoje vertinimas.

Pastebėtina, kad Švietimo įstatymo 31¹ str. 2 d. numatytas tik ugdymosi šeimoje sąlygų ir vaiko (bet ne tėvų) brandos ir žinių lygio įvertinimas.

6. Tuo atveju, jei už mokytojo funkcijų vykdymą būtų atsakingi mokinio tėvai, manytina, jiems turėtų būti nustatyta aiški teisė ne tik savarankiškai šias funkcijas įgyvendinti patiems, bet ir per samdomą mokytoją.

7. Įvertinant tai, kad pagal Švietimo įstatymo 31¹ str. 1 d. mokymosi sutartį sudaro vaikas nuo 14 iki 18 metų, svarstytina, ar tokiu atveju būtent jis ir neturėtų būti prašymą bei reikalingus dokumentus teikiančiu subjektu (Aprašo 7 p.).

8. Lieka neaišku, kokių tikslų Aprašo 7.1.5 p. numatomas vaiko asmens dokumento teikimas. Turėtų būti įvertinama, ar reikiamos informacijos negalima būtų gauti iš Gyventojų registro ar Mokinių registro. Pastebėtina, kad prašoma informacija neturėtų apimti valstybės registruose esančios informacijos bei turėtų būti susijusi ir būtina Švietimo įstatymo 31¹ str. 2 d. numatytam įvertinimui atlikti, bet ne daugiau.

Įvertinant tai, Nutarimo projektą lydinčioje medžiagoje siūlome pagrįsti Aprašo 7.1.6, 7.1.7 p. prašomos informacijos poreikį Švietimo įstatymo 31¹ str. 2 d. nuostatų įgyvendinimui, bei kodėl šią valstybės institucijų turimą informaciją turėtų pateikti besikreipiantis asmuo, o ne ji būtų gaunama tiesiogiai iš valstybės institucijų.

9. Aprašo 7.3.2 p. atveju švietimo pagalbos teikimo užtikrinimas turėtų būti mokyklos pareiga, o tėvai galėtų užtikrinti tik kreipimąsi dėl jos.

10. Aprašo 7.3.4 p. nustatoma pareiga užtikrinti socializaciją, tačiau, kas nustato kriterijus ir reikalavimus, kuriais turėtų būti vadovaujama, Apraše nedetalizuojama. Taip pat lieka neapibrėžta ir neaišku, kokie įrodymai turėtų būti pateikti ir laikomi tinkamais. Be to, pastebėtina, kad nuoroda į Aprašo 11.10 p. netinkama ir turėtų būti keičiama nuoroda į 10.10. p.

11. Aprašo 7.3.5 p. turėtų būti nurodomas sveikatos patikrinimas (o ne pasitikrinimas), kadangi sveikatą tikrins sveikatos priežiūros įstaiga, o ne pats mokinytis. Taip pat neaiškus šios pareigos nustatymo Apraše tikslingumas, kadangi rūpintis vaiko sveikata yra bendroji tėvų pareiga (Civilinio kodekso 3.165 str. 1 d.).

12. Tai pat siūlome peržiūrėti Aprašo II ir III skyrių pavadinimus bei nuostatų dėstymą. Pastebėtina, kad šiuose skyriuose dėstomos ne tik tėvų (globėjų, rūpintojų) ir mokyklos pareigos, bet ir procedūrinės prašymų teikimo ir nagrinėjimo nuostatos. Be to, procedūrinių nuostatų dėstymas per pareigas nustatomą reguliavimą daro sudėtingu suprasti ir taikyti, o tam tikri aspektai tampa tik numanomais. Atsižvelgiant į tai, siūlytina aiškiai ir nuosekliai reglamentuoti prašymų teikimą ir nagrinėjimą, išskiriant taip pat ir prašymo trūkumų identifikavimą, informavimą apie tai ir trūkumų šalinimą bei šių procedūrų terminus. Apibrėžtinis ir pokalbio su tėvais ir vaiku, lankymosi vaiko gyvenamojoje vietoje procedūros ir taisyklės (taip pat ir komunikavimas suderinant laiką). Taip pat siūlome atskirai ir aiškiai aptarti, kokie veiksmai turi būti atlikti, kad ugdymas šeimoje būtų tęsiamas ir ateinančiais mokslo metais.

13. Įvertinant Aprašo 8.1 p. numatytą lankymąsi vaiko gyvenamojoje vietoje, lieka neaiškus Aprašo 7.1.3 p. tikslingumas dar teikti ir rašytinę bei vaizdinę medžiagą. Jeigu lankymasis vaiko gyvenamojoje vietoje – tik papildoma ir neprivaloma procedūra, vykdoma tik esant pagrįstoms abejonėms, tai turėtų būti aiškiai reglamentuota Apraše.

14. Pastebėtina, kad Aprašo 8-10 p. nustatytos mokyklos pareigos neturi apibrėžtų įgyvendinimo terminų, nors susijusios su asmens įstatyminės teisės įgyvendinimu.

15. Aprašo 8.2.1 p. siūlytina duoti nuorodą į teisės aktą, reglamentuojantį brandumo (brandos) lygio įvertinimą. Jeigu tai paliekama išimtinai specialistų grupės diskrecijai, pastebėtina, kad toks nereguliavimas sudaro prielaidas lygiateisiškumo pažeidimui bei kritikuotinas korupciniu aspektu. Be to, Aprašo 8.2.1 p. formuluotė „vaiko brandumo (brandos) lygis“ derintina su 9 p. vartojama konstrukcija „vaiko brandos ir žinių lygis“.

16. Aprašo 9 p., nurodant argumentuotą vertinimo išvadą, siūlytina nurodyti ir išvados dalyką (Dėl ko? Dėl vaiko pasirengimo ugdytis šeimoje?).

17. Aprašo 10.1 p., įvertinant tai, kad vaikas jau gali būti registruotas Mokinių registre, po jungtuko „ir“ siūlytina rašyti „(ar)“.

18. Aprašo 13.2 p. nurodoma specialistų vertinimo išvada, kai Aprašo 9 p. kalbama apie specialistų grupę. Lieka neaišku, ar specialistai veikia kaip kolegialus darinys – grupė, ar kiekvienas atskirai savo kompetencijos ribose teikia išvadą. Siūlytina vartojamas konstrukcijas vienodinti.

19. Aprašo 13.3 p. nuostatas siūlome susieti su Aprašo 9 p. pagrindu atliekamu vertinimu.

20. Aprašo 16 p. nuostatos galėtų būti realizuojamos tik tuo atveju, jei atitinkamas sutarties nutraukimo pagrindas būtų nustatytas mokymo sutartyje. Atsižvelgiant į tai, siūlytina apraše formuluoti ir pareigą nustatyti atitinkamas sutarties nutraukimo sąlygas mokymo sutartyje.

Taip pat siūlytina įvertinti, ar vienkartinis Aprašo 16.1 p. pažeidimas būtų proporcinga sąlyga nutraukti mokymo sutartį.

21. Taip pat manome, kad siūlymas tęsti mokymąsi toje pačioje mokykloje (Aprašo 17 p.) galėtų būti teikiamas kartu su Aprašo 16 p. nurodytu įspėjimu, o ne jau nutraukus mokymo sutartį, o savivaldybės administracijos direktorius galėtų būti informuojamas tuo atveju, jeigu iki mokymo sutarties nutraukimo neišsprendžiamas vaiko iki 16 metų tolimesnio mokymosi klausimas. Šiuo aspektu turėtų būti įvertinama, ar Aprašo 16 p. nustatytas 5 d. įspėjimo apie sutarties nutraukimą terminas laikytinas pakankamu surasti tinkamesnę mokyklą, jeigu dabartinė mokykla būtų mažiau tinkama pvz., atsižvelgiant į gyvenamąją vietą. Pastebėtina, kad savivaldybės administracijos direktoriaus informavimo termino atskaitos pradžios momentas Nutarimo projekte lieka neapibrėžtas.

22. Taip pat siūlome įvertinti savivaldybės administracijos direktoriaus informavimo tikslingumą tais atvejais, kai ugdymą nutrauktų vyresnis kaip 16 m. asmuo.

23. Aprašo 17 p. paskutiniojo sakinio nuostatos – ne Aprašo, o Vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymo reguliavimo dalykas.

24. Aprašo 22 p. nuostatos apima laikotarpį iki Švietimo įstatymo pakeitimų įsigaliojimo neturėdamos tam teisinio pagrindo bei lieka neapibrėžta, kas, be informacijos perdavimo mokyklos savininko teisės ir pareigas įgyvendinančiai institucijai (šio įpareigojimo terminas, kažkodėl, lieka nenustatomas), būtų su šiais prašymais daroma. Pastebėtina, kad tokie prašymai neatitiktų Aprašo 7.1.1 p. nustatyto pateikimo likus ne mažiau kaip 3 mėnesiams iki mokslo metų pradžios reikalavimo. Manytina, bendras prašymų pateikimo terminas galėtų būti nustatomas atskirame Aprašo II skyriaus punkte, atidedant jo įsigaliojimą (atitinkamai koreguojant ir perkeltant Aprašo 23 p. nuostatas), o prašymų teikimo 2020 m. klausimas

išspręstas atskiru Nutarimo projekto punktu (bet ne anksčiau nei įsigalios atitinkami Švietimo įstatymo pakeitimai).

Be to, pastebėtina, kad Apraše lieka neišspręstas praleidus nustatytą terminą pateiktų prašymų statusas (prašymai nenagrinėjami?) ir asmenų informavimas apie pasekmes.

Aprašo 23 p. nuostatose nustatomas pašymų pateikimo terminas derintinas su 7.1.1 p. nustatytu 3 mėnesių iki mokslo metų pradžios terminu.

25. Lieka neapibrėžtas ir neaiškus Aprašo priede pateikiamo dokumento statusas ir paskirtis. Pastebėtina, kad nors jis dėstomas ne kaip anketos forma, o kaip klausimynas, į kurio klausimus reikia atsakyti, jame nustatomi parašo rekvizitai ir dokumentas įvardinamas kaip anketa.

26. Vertinant Anketos klausimus, lieka neaišku, ar ugdymasis namuose iš viso gali būti vykdomas ne pagal bendruosius ugdymo planus, bei ar konkrečių veiklų ir dalykų pasirinkimas neturėtų būti atliekamas konsultacijų su mokykla metu jau įgyvendinant su mokykla sudarytą mokymo sutartį, bei kokia šių klausimų paskirtis būtent vertinant prašymą ir atliekant vaiko brandos ir žinių lygio įvertinimą (Anketos 2.1, 2.2 p.).

27. Lieka neaiškus ir nepagrįstas Anketos 4.1 ir 4.2 p. nurodomų asmens duomenų rinkimas. Šios informacijos gavimas ar vertinimas Apraše nesusiejamas su teigiamo ar neigiamo sprendimo priėmimu, o reikalavimai asmenims, vykdysiantiems vaiko ugdymą, nei Švietimo įstatyme, nei Apraše nėra nustatomi.

28. Neaiški ir Anketos 4.6 p. paskirtis. Reikalavimas turėti pedagoginį išsilavinimą ar specialiųjų ugdymo žinių nei Švietimo įstatyme, nei Apraše nenustatomas.

29. Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai, kad specialieji ugdymosi poreikiai (Anketos 7.2 p.) pagal Švietimo įstatymo 2 str. 26 d. apima ir išskirtinius gabumus (Anketos 7.1 p.).

Teisingumo ministras

Elvinas Jankevičius

Darius Trinkūnas, (8 5) 266 2912, el. p. darius.trinkunas@tm.lt